

Fólkatingvalið 2016

Annika Olsen
Fólkaflokkurin

Tað stundar móti fólkatingsvali í Danmark og eygleiðarar meta dagliga um, nær forsætismálaráðharrin fer at trýsta á valknøttin. Søguliga hevur fólkatingsvalið ikki líka stóran á áhuga millum manna í Føroyum sum løgtingsvalið, men hetta valið hevur ongantíð havt størri týðning enn just nú. Tey seinastu 4 áriní hava Føroyar havt 2 sambandsumboð, sum umboða Føroyar, tvey umboð, sum bæði tala fyri ES limaskapi. Tíðin er nú komin til, at Føroyar eisini fáa eitt umboð, sum hevur eina sjálvstýrisáskoðan, og

sum hevur eina aðra áskoðan á ES viðurskiftini enn núverandi umboð hava. Í hesum sambandi havi eg tikið avgerð um at bjóða meg fram til komandi fólkatingssval.

Hjartað hjá Danmark liggur Bruxelles

Danmark er limur í ES, meðan Føroyar standauttanfyri hendan felagsskap. At hetta alsamt gerst meiri trupult fyri viðurskiftini millum Føroyar og Danmark er sjón fyri søgn. Hjartað hjá dønnum liggur í ES, og alt lóggávuvald í Danmark er rættað móti sjálvsavgerðarrættur verður fluttur av Christiansborg til ES. Hetta ger viðurskiftini millum Føroyar og Danmark sera trupul, tí vit eru ikki limir í ES. Um vit ikki eru á varðhaldi, verða ES direktivir og ráðsavgerðir smoydar niðuryvir Føroyar, sum vit als ikki kunnu góðtaka. Hetta er ikki ein gongd leið fyri Føroyar, og eiga vit at vera á varðhaldi yvirfyri

hesari gongd, tí Føroyar eru ikki limur í ES og eiga heldur ikki at blíva tað. Hóast Føroyar enn ikki eru sjálvstøðugar, so hava vit heimtikið nógv lóggávuvald, bæði á fiskivinnuøkinum og vinnuøkinum, og tí er umráðandi, at fótonglar ikki verða lagdar fyri teimum móguleikum sum liggja her fyri Føroyar, á hesum sera vitalu økjum fyri føroyska búskapin.

Norðurlanda mál

Sum norðurlenskur samstarvsráðharri havi eg eygleitt hesa gongd tey síðstu 4 áriní, og ES londini í tí norðurlenska samstarvinum hava øll sjóneykuna rættað móttvegis ES heldur enn móti norðurlondum. Hendan gongdin er ræðandi, tí vit gera okkum samstundis sera veik í norðurlenskum høpi og í arktiskum høpi. Tað eru fleiri dømi um, at vit í tí norðurlenska samstarvinum hava forðað fyri sera óhepnum avtalum, sum

høvdu stillað føroyingar í eina trupla støðu. Eitt dømi er Arjeplog avtalan, sum eftir ætlan skuldi uppsigast. Varð hendan avtalan uppsøgd hevði tað kunnað fingið óhepnar avleiðingar fyri autorisatiónina hjá heilustarvsfólkum í Føroyum og harvið avmarkað teirra arbeiðsmóguleikar. Nú er málið steðgað til vit hava fingið greiðu á autorisatiónsspurninginum hjá føroyskum heilustarvsfólkum.

Føroyar vunnu á ES

Vð einum sterkum fiskimálaráðharra hjá Fólka flokkinum vunnu Føroyar á ES í makreltrætuni. At Føroyar fingið okkara rættvísa býtið av markrelinum hevur verið við til at bjarga Føroyum og tí føroyska búskapinum. Somuleiðis hevur hetta givið Føroyum størri virðing og umtalu á uttanríkispolitiska pallinum. Føroyar kunnu í dag við uppreistari pannu føra ein virkan uttanríkispolitikk og vinna Føroyum

størri atgongd til altjóða marknaðir. Okkum nýtist ikki longur at smæðast burtur í tí stóra selskapinum, og við sera dugnaligum embætisfólkum úr Føroyum hava vit fingið fleiri góðar avtalur í hús seinastu áriní. Ístaðin fyri at lima Føroyar inn í ES felagsskapin, eiga vit at brúka alla orkuna uppá at fáa ein góðan frihandilssáttmála við ES og betra um marknaðaratgongdina av føroyskum vørum á ES marknaðinum.

Arktiska økið

At danir eru heil hjartaðir yvir fyri ES síggja vit eisini í teirra arktiska politikki. Her hevur danski uttanríksráðharrin boðað frá, at ES eigur at fáa eygleiðarastatus í Arktiska ráðnum, og avgerðin um at geva ES fullan limaskap eruttan iva ikki langt burtur. Hetta er rættiliga djarvt av dønnum, tí einasta orsøkin til, at danir yvirhøvur hava nakað at siga í Arktiska ráðnum er orsakað av Føroyum og Grønlandi. Vit eiga at

leggja trýst á Danmark um, at Føroyar fáa sjálvstøðugan limaskap í Arktiska ráðnum. Tað er ikki nóg gott at sita undir liðini av danska uttanríksráðharranum á fundum í Arktiska ráðnum og av náði kunnu vit fáa orðið. Hetta er mannminkandi, tí tað arktiska økið hevur alstóran týðning fyri Føroyar. Vit eiga at seta okkum greið mál fyri, hvat vit vilja við arktiskum politikki og sjálvstøðugur limaskapur má og skal á breddan. Vit kunnu ikki sum tjóð bara standa á síðulinjuni, meðan stórveldini ota seg meir og meir inn á økið hjá okkum á norðurhøvum.

Tí er tað ongantíð so umráðandi sum just nú, at Føroyar fáa eina sjálvstýrisrødd í Fólkatingið, eina rødd, sum røkir áhugamálini hjá Føroyum og føroysku tjóðini.

Stakir pensjónistar verða taparar

Helgi Abrahamsen
løgtingsmaður

Tað er ein kendur trupulleiki, at sosialar veitingar ofta enda í hondunum á teimum, sum tær ikki vóru ætlaðar til. Ein avleiðing av tí er, at minni verður til teirra, sum eftir ætlan skuldu hava pengarnar.

Eg hugsi her um fólkapensjónistar og tað kjakið sum seinastu tíðina hevur verið um munin millum gift og ógift. Skulu øll fáa líka? Skal munur vera á støkum og pørum? Og skal munur

vera á um pørini eru gift ella ógift?

Var ongantíð ætlanin við skipanini

Frá politiskari síðu hava vit valt eina skipan, har stakir pensjónistar hava fingið meira upp á seg enn tey giftu. Hetta er gjørt út frá tí tankanum, at nógvar av útreiðslunum hjá einum støkum pensjónisti eru líka stórar sum tær eru hjá pørum. Tað kostar tað sama at fylla ein oljutanga, líkamikið um eitt ella tvey fólk bágva í húsinum. Eisini hevur ein grundleggjandi tanki verið, at hjún hava skyldur móttvegis hvørjum øðrum.

Men hvussu so við teimum, sum liva samanuttan at vera gift? Tey eru á pappírinum støk, og hava tí rætt til hvør sína pensjón av tí hægra slagnum. Men øll vita, at ætlanin við at veita hægri

pensjón til støk hevur ongan tíð verið at gera mun millum hjún og sambúgvandi sum ikki eru gift.

Vilja ikki misnýta skipanina

Eg vil ikki við hesum leggja fólk undir at vilja misnýta skipanina, tí rættiliga nógvar av teimum sum liva saman ógift, eru einkjur og einkjumenn sum hava funnið saman á eldri árum, og av tí at bæði sita í óskiftum búgvi eftir fyrra hjúna felagan, kann tað vera trupult at ganga í nýtt hjúnalag. So í flestu førum er talan helst ikki um eina roynd at misnýta skipanina. Heldur er tað skipanin, sum er somikið stirvin, at fólk velja ta lættastu loysnina, sum í hesum fòrinum eisini gevur fleiri pengar. Skipanin eggjar beinleiðis til, at fólk skulu liva saman,uttan at vera gift, og tað er óheppið.

Trupulleikin er, at hetta gevur ein mismun bæði móttvegis teimum giftu og teimum støku, og tann mismunin mugu vit frá politiskari síðu fáa rættaðan.

Tey støku verða taparar

Í august mánaði fekk landsstýriskvinnan við almannamálum ein fyrisurning, har hon varð spurð, um hon ætlaði at gera nakað við munin millum giftar pen-sjónistar og tey sum liva samanuttan at vera gift. Hon svaraði, at um gift og ógift skuldu hava líka nógvar í pensjón, so fór tað at kosta landskassanum einar 55 til 65 mió. krónur um árið og tað hevði hon ikki pengar til – og so hendi einki.

Eg undrist á hetta svarið, tí vit tosa altso um nøkur sum fáa meira útgoldið enn tey eftir ætlan eiga at fáa,

og tí skuldi tað ikki kostað landskassanum pengar, at fingið hetta mistakið rættað. Tað skuldi annaðhvørt kostað minni, ella tað sama (um spardu inntøkurnar verða býttar út til hini). - Men sjálvandi – vit eru í einum valári, og tá skal eingin missa nakað. Tí verður víst til eina loysn, har øll fáa meira. - Altso øll skulu fáa líka nógvar, líkamikið um tey eru hjún, støk ella liva saman ógift.

Jú tað ljóðar mikið gott. Men hvussu so við teimum sum veruliga eru støk? Ætla vit at tey í framtíðini skulu klára seg fyri helvtina av tí sum hjún og sambúgvandi fáa? Tað vera hesi, sum í longdini verða taparar um tann loysnin verður vald.

Sama skipan fyri børn og pensjónistar

Fyri mær er eingin ivi um, at støk eiga at fáa eina lut-

falsliga hægri pensjón enn hjún, tí teirra pensjón skal røkka til fleiri útreiðslur. Hin trupulleikin við at líkastilla hjún og sambúgvandi má loysast á ein annan hátt, og tað ber væl til.

Vit hava longu í dag eina skipan við fríplássum á dagstovnaøkinum, har munur ikki verður gjørdur á, um foreldrini hjá barninum eru gift ella ógift. Og tá tað ber at halda skil á teimum tingunum á barnaøkinum, so má tað eisini bera til viðvíkjandi pensjónistum.

Sjálvandi skulu hjún fáa líka nógvar sum sambúgvandi, sum ikki eru gift, og sjálvandi skulu støk fáa lutfalsliga meira enn pør.

